

Kópavogsbær
Guðmundur G. Gunnarsson
Digranesvegí 1
200 Kópavogur

Reykjavík, 20. apríl 2022
UST202203-212/A.B.
10.04.03

Efni: Forkynning - Deiliskipulag – Vatnsendahvarf - Kópavogi

Vísað er til erindis skipulagsfulltrúa Kópavogs er barst 15. mars sl. þar sem óskað er umsagnar Umhverfisstofnunar um forkynningu á deiliskipulagi fyrir Vatnsendahvarf í Kópavogi.

Í greinargerð kemur fram að á svæðinu er gert ráð fyrir sérbylum, einbýlishúsum, parhúsum og raðhúsum ásamt klasabyggingum og minni fjölbýlishúsum á 2-3 hæðum auk kjallara. Alls er gert ráð fyrir um 500 íbúðareiningum á svæðinu. Auk þess gerir tillagan ráð fyrir boltavelli, leikskóla, útsýnisreit, gönguleiðum og hundagerði.

Gróðurfar

Í greinargerð kemur fram að gerð var úttekt¹ á fuglalífi og gróðurfari á Vatnsendahæð af Náttúrufræðistofnun Íslands. Rannsóknin leiddi í ljós að á svæðinu megi finna æðplöntuna blátoppu. Umhverfisstofnun bendir á að samkvæmt auglýsingu nr. 1385/2021² um friðun æðplantna, mosa og fléttna er blátoppa (*sesleria albicans*) friðuð og nýtur verndar í samræmi við 1. mgr. 56. gr. laga nr. 60/2013 um náttúruvernd. Í 57. gr. náttúruverndarlaga er fjallað um réttaráhrif friðunar. Þar kemur meðal annars fram að öllum er skylt að sýna sérstaka aðgæslu og forðast að raska svæðum þar sem friðað vistkerfi eða friðaða vistgerð er að finna, skaða friðaðar tegundir eða raska búsvæðum þeirra. Markmið friðunarinnar er að vernda og viðhalda fágætum æðplöntum, mosum og fléttum og náttúrulegu gróðurfari og varðveita líffræðilega fjölbreytni í náttúru landsins. Forsendur fyrir friðun æðplantna, þ.m.t. blátoppu, eru hversu sjaldgæfar þær eru, takmörkuð útbreiðsla þeirra, fáir vaxtarstaðir, mikilvægi þeirra fyrir líffræðilega fjölbreytni landsins og staða þeirra á valista íslenskra planta.

Umhverfisstofnun bendir á mikilvægi þess að ofangreint komi fram í greinargerð. Auk þess bendir stofnunin á að nauðsynlegt er í samræmi við 8. gr. og 9. gr. náttúruverndarlaga nr. 60/2013 að farið sé í rannsóknir á svæðinu og friðaðar plöntur kortlagðar, en skv. 8. gr. náttúruverndarlaga skulu ákvarðanir stjórnvalda sem varða náttúruna byggjast, eins og kostur er, á vísindalegri þekkingu á verndarstöðu og stofnstærð tegunda, útbreiðslu og verndarstöðu vistgerða og vistkerfa. Þá skal og tekið mið af því hver áhrif ákvörðunarinnar muni verða á þessa þætti. Í 9. gr. náttúruverndarlaga er tekið fram að ef hætta er á alvarlegum eða óafturkræfum náttúruspjöllum skal skorti á vísindalegri þekkingu ekki beitt sem rökum til að fresta eða láta hjá líða að grípa til skilvirkra aðgerða

¹ Úttekt á fuglalífi og gróðurfari vegna deiliskipulags Vatnsendahæðar.

² <https://ust.is/library/sida/Nattura/Pl%c3%b6ntufri%c3%b0un.pdf>

sem geta komið í veg fyrir spjöllin eða dregið úr þeim. Þá ber að meta áhrif á náttúru svæðis út frá heildarálagi sem á svæðinu er eða það kann að verða fyrir, sbr. 10. gr. laganna.

Í 7. gr. auglýsingarinnar segir að við töku hvers kyns ákvarðana, sem áhrif geta haft á friðaðar tegundir æðplantna, mosa og fléttna, skulu stjórnvöld sýna sérstaka aðgát svo ekki verði gengið gegn markmiðum friðunarinnar, sem nefnd eru hér að ofan. Leita skal umsagnar Náttúrufræðistofnunar Íslands, Umhverfisstofnunar og viðkomandi náttúruverndarnefndar áður en tekin er ákvörðun um framkvæmd sem felur í sér röskun friðaðra tegunda æðplantna, mosa og fléttna. Umsögn þessi uppfyllir ekki umsagnarskyldu skv. 7. gr. auglýsingarinnar, sbr. 57. gr. náttúruverndarlaga. Því er nauðsynlegt fyrir sveitarfélagið að óska umsagnar stofnunarinnar á síðari stigum áður en veitt er leyfi vegna umræddra framkvæmda.

Í greinargerð kemur fram að eftir fremsta megni verður lögð áhersla á að vernda hluta svæða þar sem blátoppa vex, bæði á framkvæmdatíma og til lengri tíma. Svæði þar sem blátoppa vex hafa verið merkt inn á uppdrátt og skulu sérstaklega merkt á framkvæmdar tíma til að tryggja að því verði ekki raskað.

Umhverfisstofnun bendir á að ef friðuðum plöntum er raskað er nauðsynlegt að flytja plönturnar á aðra staði, jafnvel þar sem hinar friðuðu tegundir er að finna, byggja þær upp og vernda í samráði við Náttúrufræðistofnun Íslands.

Virðingarfyllst,

Axel Benediktsson
sérfræðingur

Hlín Gísladóttir
lögfræðingur